

SLOVENSKI UČITELJ.

Glasilo „Učiteljskega društva za slovenski Štajer.“

Izhaja 5. in 20. vsakega meseca na celi polji in velja do konca sočega leta 2 gld.
Naročnilno in dopise sprejema začasni odbor „Učiteljskega društva za slovenski Štajer“ v Ljutomeru.

Štev. 9.

V Mariboru 5. oktobra 1874.

Letnik II.

Prvi zbor slovensko-štajerskih učiteljev

združen s prvim občnim zborom „Učiteljskega društva za slovenski Štajer.“

Z veseljem človek opazuje živahno gibanje mej učiteljstvom sploh in posebno mej slovenskimi učitelji. Posebno na slovenskem Štajerji so prišli učitelji k polnej zavesti ter skušajo z združenimi močmi to doseči, kar bi ne mogli posamezniki. Oni se trudé narodno šolstvo povzdignoti na častno stopinjo in se tudi marljivo posvetujó o njegovem izboljšanju.

To nam svedoči prvi zbor slovensko-štajerskih učiteljev, ki je bil 21. t. m. v Mariboru. Kljubu vsemu teroriziranju in protivnej agitaciji se je zbralo nad 70 učiteljev, da bi se o važnih zavedah narodnega šolstva posvetovali. 20. t. m. zvečer je bilo predzborovanje, pri katerem se je odobril dnevni red zborov, katerega je sestavil odbor „Učiteljskega društva za slovenski Štajer“. Dalje se je sklenilo zboru nasvetovati za predsednika g. prof. Janko Pajka, za podpredsednika g. Kovačiča (ki pa nij drugi dan sprejel), za zapisovatelja sta bila nasvetovana gg. Kunstič in Žirovnik (Žirovnik se je pa za to čast zahvalil, češ, da bi se potem ne mogel debat tako udeleževati).

Drugi dan se je zbor pričel ob 9. uri. Lapajne pozdravlja navzoče gg. učitelje, ter mej drugim posebno poudarja važnost denašnjega zbora. Potem naznanja, kaj da se je pri predzborovanji sklenilo. G. prof. Janko Pajk je bil per acclamationem izvoljen za predsednika. On prevzame potem predsedstvo zahvaljevaje se za skazano mu čast in poziva zbor, naj voli predsednikovega namestnika. Zbor potem voli per acclamationem g. Lapajneja, ki, zahvaljevaje se za skazano mu čast, prevzame potem

namestništvo. Isto tako sta potem bila voljena gg. Kunstič in Pernišek (ta namesto Žirovnika) zapisovatelja. G. predsednik potem pozdravlja v daljšem temeljitem govoru zbor in g. vladnega zastopnika, ter zakliče končno trikratni: Slava! na našega mil. cesarja in zbor ž njim. Potem se preide na dnevni red. Prva točka je bila: Ali je primerna sistema strokovnih učiteljev (Fachlehrersistem) po višjih razredih narodne šole v prehodnji dobi iz sedanje uravnave narodnega šolstva v sistemo, katero določujó izgledni učni načrti.

Referent g. Lapajne obširneje govori o tem ter končno nasvetuje, naj se zbor izreče, da naj se pri petji in telovadbi uže upelje strokovna sistema počenshi od družega razreda narodne šole, ker je to potrebno, kajti vsak učitelj nij zmožen podučevati v teh predmetih in naj bi se torej tistemu to naložilo, ki to zna.

G. Pernišek pravi, da nij nikakor za strokovno sistemo v narodnej šoli, ker narodna šola ima v prvej vrsti nalogo odgojevati a potem stoprv znanstveno izobraževati. Dalje pravi, da narodna šola nij srednja, v katerej je strokovništvo upeljano in se ne ozira toliko na odgojo, kolikor na znanstveni poduk. Govornik torej odsvetuje strokovno sistemo razen v onih predmetih, v kojih jo je uže g. referent priporočal.

Na to mu g. Žirovnik ugovarja, da je govor o višjih razredih narodne šole in navaja besede učnega ministerstva, da se večrazredna narodna šola le v tem razločuje od meščanske, da se na meščanskej učni načrt lahko temeljiteje izpelje, nego na narodnej, ker so tam zmožniši učitelji. Dalje pravi, da ima vsak človek za eno stroko več talenta; eden je humanist, drugi zopet realist in torej tisto stroko veliko bolje goji, h katerej je nagnen. Torej bi se lahko na narodnej šoli učitelji mej seboj zmenili in bi si tako delo razdelili. Tudi treba da se v višjih razredih (6., 7., 8.) posamezni predmetje uže znanstveno podučujo in torej treba, da v enej stroki eden in isti učenec podučuje, kar učencem in učitelju delo lajša, ker učitelj pozna učenceve zmožnosti in oni so navajeni njegove metode. Končno pa tudi pravi govornik, da meščanske šole nadomestujo spodnje realke in imajo dalje iste učne načrte kakor narodne 6-, 7- in 8razredne, da je torej želeti, da se narodna približuje meščanskej v smótru in če so na meščanskej strokovni učitelji, bi tudi za narodno šolo bilo to jako ugodno. In potem stavi predlog, naj se sl. zbor izreče za upeljavo strokovne sisteme v 6-, 7- in 8razrednih narodnih šolah. Po tem kratkem pro in contra se sprejme predlog Žirovnikov z referentovim dostavkom skoraj enoglasno. Preide se k drugej točki: kako naj se uravna tedenska knjiga (Wochenbuch) in kaj naj obsega, posebno z ozirom na oddelke in samoučenje, kakoršni so zaznamovani v izglednih učnih načrtih.

Ker se nij noben drug referent oglasil, poroča tudi o tej točki na kratko g. Lapajne in predlaga končno, naj se tedenska knjiga pridrži taka kakoršna je sedaj in naj se za vsak oddelek piše v posebno knjigo.

G. Poljanec poroča, kakošno tedensko knjigo je sestavilo breško i. t. d. učiteljsko društvo in pravi, naj bi se vsi oddelki v eno pisali, a z ne enakim črnilom, da se tako potem na mah človek lahko orijentuje. G. Lapanje temu ugovarja, ter pravi, da je veliko prosteje, če se ima za vsak oddelek posebna knjiga. G. Jarec pravi, naj bi tedenska knjiga imela ne samo rubriko za slovenščino temveč tudi za nemščino (kar je uže tako. Pis.) in nasvetuje naj bi se predmetje v istem jeziku pisali, v katerem so n. pr. slovenski naj bi se slovensko, a nemški nemško zapisovali.

Na to mu posamezni gg. učitelji ugovarjajo rekoč, da je to čisto administrativna knjiga in se torej piše pri nas slovenski in pri družih narodih tudi v njihovem jezici. Zbor končno sklene naprositi dež. šol. svet, naj blagovoli izdati formulare za tedensko knjigo po najboljših načelih, a za slovenske šole v slovenskem jeziku. Preide se potem k tretjej točki, ki se glasi: Po katerih načelih se je ravnati pri narekovanji domačih nalog z ozirom na direktno podučevanje in samoučenje učencev, kakoršno je osnovano po izglednih učnih načrtih? O tej točki temeljito poroča gospod Boštijančič ter končno nasvetuje naj se sl. zbor izreče za kar mogoče malo domačih nalog, ker bi veliko nalog trebalo dokaj časa, katerega pa učitelj nijma po novih učnih načrtih.

G. Lapanje nasvetuje naj se naloge dajo z ozirom na čas podučevanja; če je dalje časa šola, manje nalog in nasprotno. Vendar se končno sprejme g. Boštijančičev predlog.

Preide se k četrtej točki: o čitankah. G. Pernišek v temeljitem govoru o tej točki poroča in pravi, da sedanje čitanke nikakor ne zadostujo, ker so v njih premalo zastopane realije a toliko več sv. pismo. Mej drugim navaja, da n. pr. o zgodovini nij družega notri, kakor kako je včasih kak vladar na veliki četertek revežem noge umival ali pa kako se je procesij udeleževal. Opozoroval je, kako se je do sedaj prezirala v čitankah zgodovina našega naroda itd., ter predlaga, naj bi se knjige tako uredile, da bi bile v njih realije dobro zastopane in tako n. pr. pri rastlinstvu ne samo deli kake rastline, ampak tudi zakaj so ti deli koristni, od kod pride v žito snet itd., a pri zgodovini naj bi se oziralo na zgodovino slov. naroda. Gosp. Poljanec pravi, naj zbor izreče, da so: abecednica, prvo in drugo berilo nerabljive knjige in naj bi se nove spisale z ozirom na normalne učne načrte.

G. Žirovnik pravi, da v šolo po sočih šolskih postavah slobodno hode detca katerega koli verskega izpovedanja, da bi

se torej moralo na vse vere ozirati pri sestavi čitank, kajti če bi se o sv. Jožefu, o prvem obhajilu itd. notri pisalo, bi s tem bilo le eno verstvo zadovoljeno, a drugo razžaljeno. Glede na to pa, da so taka berila iz biblije le katehetov predmet a ne učiteljev, predlaga naj se deno v prihodnje čitanke pred realijami le odlično moralična berila, katera bodo potem gotovo zadovoljila vse stranke. (Zbor z gromovitim: dobro! temu pritrjuje.) Končno se sprejme vsi preje navedeni predlogi skorej enoglasno. Preide se k petej točki: o disciplini v narodnej šoli, o katerej poroča g. Lapanje in po kratkem utemeljevanji nasvetuje naj se zbor izreče za upeljavo ustrahovalnih pravil.

G. Poljanec meni, da ovirajo disciplino tudi slaba šolska prostora in nemarni stariši, ki svoje detee ne pošiljajo redno v šolo; taki nemarneži naj bi se strogo kaznovali. (G. Lapanje prevzame predsedništvo.) Gosp. Pajk pravi, da šolska poslopja baš ne ovirajo veliko discipline, a več jo ovira slabo šolsko obiskovanje. Sicer pa to uže postave določajo, da se kaznuje nemarni stariši. Toda, pravi, ustrahovalna pravila bi bila za mladež jako koristna, ker bi jih imela v rokah in bi jih nekoliko uže radi tega izpolnovala, kajti postave so potrebne in če tudi se vedno ne spolnuje, so vendar uže nekako vodilo ter se nekoliko uže radi tega spolnuje, ker so. Govornik živo priporoča ustrahovalna pravila ter podpira predlog referentov. Referentova resolucija se potem sprejme. (Gospod Pajk prevzame predsedništvo).

Preide se k šestej točki: o sestavljenji učnih načrtov na utrakvističnih šolah. G. referent o tem poroča, ter pravi, da je težko v obeh jezikih podučevati, ker se s tem še enkrat toliko časa porabi. G. Pernišek meni naj bi se na mejah naredile paralelke. G. Jurkovič podpira ta predlog, a le za take kraje, kjer je polovica ene in druga polovica druge narodnosti, sicer pa pravi naj bi se v taci krajih večini podvrgla manjšina, kjer je le en par ljudij (če tudi 20) druge narodnosti. G. Žirovnik naglašuje, da bi to ne bilo enakopravno, in meni, naj bi se v taci krajih vsaj terminologija v jeziku manjšine pravila. (Sprejeto.) Gosp. predsednik misli, da se je zbor oddaljil od predmeta, ker govori o razdelitvi, a ne o učnih načrtih, kar je na dnevnem redu. G. Žirovnik na to opomni, da učne načrte uže imamo, če se šole razdele v paralelke. Končno je bil sprejet predlog g. Pernišeka naj se na mejah šole razdele v paralelke. Preide se potem k sedmej točki: o učnem načrtu za nemščino na eno-, dve- in trirazrednih slovenskih narodnih šolah. Gosp. Škoflek v tej zadevi temeljito poroča ter stavi več resolucij, ki so bile sprejete. G. Lapanje meni naj bi se uže v dvorazrednih šolah o drugem oddelku družega razreda začelo nekaj o nemščini podučevati. Gosp. Pernišek pravi, da je zoper vso nemščino v narodnej šoli, kajti nje silenje je zoper vsa pedagoškična načela.

kar drugi navodi tudi nemajo, zakaj bi uže li Slovenci morali drugo pedagogiko uvajati.

(Gosp. Lapanje predseduje.) G. Pajk meni, da ne smemo stati na strogo pedagoškiem stališči, nego se moramo tudi na to ozirati kaj je koristno, kajti Slovenec rabi po svetu nemščine, ker pride z Nemci v dotiko. Govornik meni, da bi se vsakako moral torej drugi deželni jezik vsaj nekoliko gojiti. (G. Pajk prevzame zopet predsedstvo.)

G. Pernišek se čudi, kako je to, ta vsakedo navaja, da baš z Nemci pridemo v dotiko; saj Slovenec ide lahko tudi na Turško, Hrvatsko, Italijo, Španijo itd. in bi se torej morali logično vsi jeziki omenjenih narodov v narodnej šoli gojiti.

Gosp. Žirovnik omenja ministerjalne učne načrte ter kaže, da niti ministerstvo nij odločilo drugemu jeziku kaj prostora v narodnej šoli, kajti ono veli, da na nenemških meščanskih šolah naj bi bila le nemščina učni predmet. A od meščanskih šol se več lahko terja nego od narodnih. Dalje pobija predlog g. Lapanja in pravi, da se v dvorazrednih šolah učenci ne bi še brati naučili. A če se podučuje, mora vsaj toliko biti, da je temelj za daljni uk. Sicer pa iz dvorazrednih narodnih šol nihče ne bode šel v srednje šole, ampak bode ostal doma in obdeloval vinograd in polje. Izgovor, da slovenski kmet mora znati zato nemščino, da bode mogel z Nemci občevati, če pride k njemu kaj kupovat, je prazen, kajti Nемец naj se nauči slovenski, če hoče pri nas kupčevati in ne ves slovenski narod nemški radi enega nemškega kupca. Dalje navaja, da še postava veli, da naj se prične takrat poduk v drugem dež. jeziku, ko se uže detca v materinščini dosta izuri. A to ne gre tako hitro. Glede na vse navedeno in glede na to, da nam sedaj še nij mogoče nemščine po narodnih šolah opustiti, predlaga naj bode nemščina učni predmet le v 5-, 6-, 7- in 8-razrednih narodnih šolah počenši od 3. razreda.

G. Meglič misli naj bi se nemščina jela v petem šolskem letu podučevati. Zbor končno nobenega teh predlogov ne odobri in le referentove resolucije sprejme.

Ker je bila uže ura črez 2 popoldne se sklene, zadnje pitanje pustiti za drugi dan zborovanja.

G. Pajk se zahvaljuje končno za izkazano mu zaupanje in pravi, da ga jako veseli tako čvrsto napredovanje slovensko-štajerskih učiteljev in da bode vedno se trudil učiteljstvo po svojej moči podpirati. Zahvaljevaje se vladnemu komisarju za njegovo potrpežljivost, poziva zbor naj rakičče trikratni: Slava! nj. velič. našemu cesarju, kar se zgodi tudi z navdušenjem. Prva seja je bila torej končana in to na čast slovensko-štajerskega učiteljstva.

Po zborovanji je bil skupni obed, o katerem je uže drug korespondent poročal. Tudi o izletu v vinorejsko šolo in o besedi

je bilo uže v „Slov. Narodu“ pisano. Drugi dan (22. sept.) so si ogledovali učitelji Mariborske šole in so prišli zopet ob 10. uri k zborovanju v Wiesthaler-jevo dvorano. G. Lapanje odpre sejo ter naznanja srčno zahvalo g. Pajka za zaupanje, katero so mu učitelji 21. sept. skazali. Dalje poroča, da se g. Pajk denašnje seje radi preobilnih opravkov ne more udeležiti ter prevzame sam predsedništvo. Preide se k preje ta dan ostalej točki: o imenovanju učiteljev.

G. Žirovnik o tej stvari kratko poroča ter stavi resolucijo, naj bi ostalo imenovanje učiteljev okr. š. svetom. Gosp. Kuhar pravi naj bi ostala kr. š. svetu vsaj pravica imenovanja. Gosp. Lapajne pa meni, naj bi vsaj dosta pravic se pustilo okr. šolskim svetom, če se jim uže imenovanje odvzame. Ker se nihče več za besedo ne oglasi, poprime referent končno besedo ter zavrača g. Kuharja, da nikdar ne bi bilo dobro, če bi kraj. šol. svetje pridržali pravico imenovanja, ker v njih sede večkrat taki možje, ki niti čitati ne znajo in torej ne mogo svedočanstev in zmožnostij kompetentov ceniti. Dalje ugovarja g. Lapajnu, da bi okr. š. svetje izgubili svojo najvažnišo pravico, če se jim odvzame imenovanje učiteljev in priporoča še enkrat svojo resolucijo sl. zboru, katera je bila potem tudi skorej enoglasno sprejeta. I s tem je bilo dokončano zborovanje slovensko-štajerskih učiteljev.

Prične se potem občni zbor. „Učiteljskega društva za slov. Štajer,“ katerega odpre g. predsednik srčno pozdravlja je došle učitelje in poudarja je važnost tega zbora. Na to pozove blagajnika, naj poroča o materialnem stanju društva, kar se tudi na kratko zgodi. (Voljeni so bili trije breški učitelji za pregledovalce računov.) Tajnik potem poroča o delovanju društvenem. Obe poročili sti zadovoljili zbor. Dalje se sklene, da naj velja od prvega januarja za celo leto list 3 gl. in društvenina naj znaša 1 gl. Za društveni sedeš izbere zbor — Ljutomer ter per acclamationem voli g. Lapajna za predsednika. Ko so še drugi odborniki bili voljeni, se določi za prihodnji občni zbor Celje.

Po dovršenem redu predlaga g. Žirovnik naj se tudi letos voli odsek od treh udov za uredovanje lista, kar zbor potrdi. Ker se nikdo več k besedi ne oglasi, predsednik z daljšim govorom sklene zbor, v katerem konstatuje veselo napredovanje slovensko-štajerskega učiteljstva ter želi, da bi učitelji tudi z naprej tako marljivo delali za povzdigo narodnega šolstva; dalje zakliče na cesarja, kot utemeljitelja nove šolske dobe trikratni: živio! kar stori tudi z največjo navdušenostjo zbor, in končno zahvaljevaje se vladnemu komisarju za potrpljenje pri našem zboru, na kar se vladni komisar zboru zahvaljuje, da je bilo vse v tako izvrstnem parlamentarnem redu obravnavano.

Končno nazdravlja g. Poljanec dosedanjemu odboru za njegovo neutrudljivo delovanje trikratni: „Slava“ in zbor ž

njim; g. Pernišek nazdravlja odhajajočemu tajniku g. Žirovniku ter se nadeja da bode list še dalje podpiral. Zbor tudi temu se srčnim: „živio“ pritrdi, na kar se g. Žirovnik ginen zahvaljuje ter pravi, da bode kar le mogoče list podpiral.

Tako se je torej čestno končalo prvo zborovanje slovensko-štajerskih učiteljev, pri katerem so pokazali, da niso strahopetneži, kakor njih kranjski kolegi!

Popoldne so še šli nekateri učitelji ogledovat šolo v Rotvanji a d.ugi so odpotovali po malem.

To sta bila torej dva dneva slovenskih pedagogov, katera sta izvrstno izpala in nadejamo se da bode prihodnji zbor v Celji še sijajniši. Živeli!*)

Pogled v zemeljno notranjost.

Danes si hočemo nekoliko ogledati zemljo, bivališče človeškega rodu, ter to premišljevanje nadaljevati gledé najbolje znanja vrednega iz plasti, in sklada zemlje in zemljeslovja. Začenjajmo torej s kakošnostjo zemeljne notranjosti.

Nastanje zemlje in sveta je dalo že od nekedaj ljudem mnogo opraviti, in v njih pripovedkah nahajamo jako čudne misli, namešane z meglenimi vzori pesniške fantazije, prav primerne stanu njih omike. Nej še prav dolgo, od kar je izrekel sicer bistroumen mož smešno menenje, da je zemlja poluta oble, katere je napolnjena s tako imenovanimi nepazljivimi snovmi, katera pa so velike odbijalne moči. Sanjarski in nevedni ljudje so se kmalo poprijeli te misli, ter obljudili znotranjo podzemljsko rupo s časom z rastlinstvom in živalstvom, nad katerim se vertita in obračata dva podzemljska planeta — Pluto in Proserpina — in s svojo nežno svitlobo vse razsvitlujeta. Vedno enaka zemeljska toplota vlada v teh podzemljskih prostorih in proti polnočnemu ali severnemu tečajniku je veliko odpertje, kjer se lahko v votlino prijde. O tem so bili nekateri tako za terdno prepričani, da je ladijovodja ali kapitan Symmes velikana Aleksandra žl. Humbold-a in še nekega družega slovečega fizikarja povabil k podzemljskemu popotovanju. Danes tej obotnosti nihče več ne veruje, če tudi nam nejsa niti globoko misleči filozofi niti fantazije polni pesniki mogli podati dostojnih razlogov, kateri bi se bili dovoljni zdeli primerjajočim jih s posledki natoroznanstva. Še le od tistega časa, ko si je natoroznanstvo pridobilo natančnejše spoznanje o vladanji močij v prirodi, ko so derznili, moči v krogu naše zemlje in skušnje se oznanjajoče razlagati kot uže od nekedaj po vsem svetu delajoče, nahaja se misel, ki je več nego blišč bistroumne iznajdbe.

*) Kar utegne v tem poročilu, ki smo ga iz „Naroda“ vzeli, še manjkati, to hočemo prihodnjilč še objaviti. Ured.

Gledé znotranjosti ali jedro zemlje vlada to-le:

Pri Wurmbrunn-u blizo Hirschberg-a izvira leto in dan 30 do 31 stopinj (R.) gorka voda iz kamenene zemlje. Vsako leto išče in najde stotine za protin in revmatizem bolnih v teh toplih toplicah zdravja. Še toplajša voda izvira iz slovečega Karlove vari vira, ki je topel 59° R. Pri Padovi na Benečanskem izvira celo 66° R. topla voda, in znameniti Geýser na Islandskem meče svojo 64° R. vročo vodo v ponavljajočih dobah nad 100 čevljev visoko. Kaj uzrokuje te znamenite prikazni? — Ali nej v notranjosti zemlje jako toplo, ako prihaja od tod topla voda na poveršje zemlje? — Da mora temu tako biti, poterjuje nam še naslednje:

V rudnikih so namreč opazili, da je toliko topleje, kolikor globokeje kopljejo; sploh raste temperatura pri vsakih 100 čevljih globokosti za eno stopinjo. Se ve, da najglobokeji rudnik nej popolnoma 3000 čevljev globok, vendar so do te globočine toplino natanko izračunili. Mislimo si, da toplina v imenovanih omerah raste — katero misel nam topli viri poterjuje — torej je uganka o tem doveršena. Kolikor topleje je torej kakošen vrelec, iz toliko večje globočine izvira. Naši navadni studenci s pitno vodo izvirajo poprek skorej iz 100 čevljev globočine. Iz ozračja se navadno usedla voda ne gre globokeje v zemljo, ter si na bregu ali podolju hriba pot izkoplje. Ako prijde pa v večjo globočino ali tomun, torej se zastran tam vladajoče podzemeljske topline segreje, ter potem izvira. Do topline 80° R., to je do vrelišča, bi potrebovali globočino kake pol milje. Pri globočini 5 milj. bi mogla biti taka vročina, da bi se tudi najterje rudnine topiti morale; od tod naprej bi si morali misliti zemljo s raztopljenimi rudninskimi masami napolnjeno. Po tem pridemo do posledka, da je zemeljno jedro ognjeno tekoče, katero obdaja terda zemeljska škorja.

Poslušajmo slavnega fizikarja Laplace, kako nam on razlaga zemeljno nastanje. Vsa masa, iz katere je solnce z vsemi svojimi planeti vred, je bila nekedaj raztopljena kot plin in razprostirala se je še dalje od našega najdaljnega planeta. Račun kaže, da je bila ta soparica dosti redkeja od prozornih megel, katere delajo repe kometov.

Pervi akt stvarjenja se je začel s tem, da se je sredina te neizmerne krogle zgostila, da se je storilo jedro, katero se je po sodelajočih močeh začelo verteti in z njim vsa soparica. Njena kroglasta podoba se je morala zdaj vsled centrifugalne moči na dva kraja sploskati, nekako tako kakor leča. Dalje gosteče se notranje jedro je uzrokovalo vedno hitreje vertenje, tako da je nazadnje centrifugalna moč prevladala ob krajih te plinove leče ter zunanji del odločila v podobi oboda. Ta pas dalje se verteč po prejšnji poti se je vedno bolje gostil, povijal se v samostojno kroglo in postal je — prvi planet. Centralno

jedro pa se je čedalje bolje gostilo in vsled tega prihajala je hitrost vertenja čedalje večja; tako so se obrobki zaporedoma tergali in iz njih so postali planeti. Pri vsih planetarnih masah pa se do konca nej enako godilo. Pri nekaterih se je ponavljalo to terganje v malem vsled hitrega vertenja in nastali so trabanti ali meseci; pri Saturnu celo vidimo odločivši se obode ohranjene. Zanimivo je viditi, kako se vse to lahko posname v kozarcu. Va-nj se dene vode namešane z vinskim cvetom prav take gostote kakor olje, katerega se še nekoliko kapelj prilije. Olje je potem notri videti v okroglo stočeno zarad na vse strani enakomernega tiska v tekočini. Vtaknimo skozi kroglo olja kot os tanko žlico in začnimo jo pazljivo vertiti, verti se tudi krogla z njo, od kraja se ve da počasi; ako pa hitreje vertimo žico, odločijo se posamni obodi, uplošči se in tudi male kroglice se napravijo.

Sledimo za plinovo kroglo zavihieno kot bodočo zemljo v njeno sedanjo pot, pridružijo se polagoma k fizikalnim še kemične moči. Do sedaj po veliki daljavi drugi od družega ločeni atomi elementov se bližajo, drug potegne na-se družega, zedinijo se in kemični proces se začne. (Dalje prih.)

Zgodovina v narodnej šoli.

(Janko Žirovnik.)

VII.

(Nekoliko o gerškej religiji.)

Upliv religij je bil na razvijanje človečanstva vselej velik. Perve religije so pač nastale iz bojazni, ki je izvivala iz nevednosti in onemoglosti. Če je gromelo ali treskalo, — če je pulil vihar drevesa s korenino, — če je kak junak obležal naenkrat mertev, — vsega takega in enacega se je jako ustrašil nevedni človek. Mislil si je, da je to nevidna moč, nevidni sovražnik, kojega je hotel na vsak način umiriti s prošnjami in darovi; daroval je, kar je imel najdražjega; daroval je človeka, — daroval je še celo svojega lastnega otroka! Nasproti se je veselil, če mu je spomladi soluce jelo ogrevati zemljo, da je jelo vse lepo zeleneti in rasti. — Mislil si je, da mu zopet višja moč, nevidni prijatelj to daje in radi tega je daroval tudi temu mislé, da se mu s tem prikupi in da dobi vse povernjeno z obilnimi obrestmi.

Baš tako je bilo pri Gerkih, in stoperv pozneje so bile naravne moči le simbol osob. (Znamenje napredka.)

V najstarejših dobah (pred preseljevanjem) je imel vsak kraj, da — vsako selo svoje božanstvo; seveda so si bila ta božanstva jako podobna. A po gerškem preseljevanji so prišla božanstva zmagalcev do večje veljave in ona podveržencev so

postala sluge prvih. Sicer so se pa posamezna božanstva spojila ali pa vsaj posorodila. Vendar so kraji, kjer so božanstva, ki so postala potem splošna, imela svoj prvotni sedež, obdržali največjo veljavo. Gerki so svoje božanstva popolnoma humanizirali. Mislili so si jih bitja s človeško naravo, človeškimi prednostimi in slabostimi, le z večjo močjo ter jakšim, če tudi ne vselej lepšim životom. In pozneje so pa tudi take kipe delali, da bi ga gotovo čestil kot boga, ako bi srečal človek tak ideal kajti ti kipi so bili tako upodobljeni, da so predstavljali prav popolnega človeka.

Heriod in Homer, prva gerška pesnika, sta prav za prav ustvarila Gerkom božantva, ja imenovala in jim delila funkcije. Poezija je torej najprva ustvarila bogove ter prehitela legende; to je bilo gotovo v veliko korist Gerkom, ker baš radi tega se nej mogla ustanoviti pri njih versta duhovnov. Pri Gerkih je lahko daroval vsakedo; kralji so opravljali to posebno pred vojsko ali po njej. Imeli so pa tudi duhovne in duhovnice, koje so večji del volili¹⁾ in so bile posebno duhovnice lahko omožene. Dasi pa ti duhovni nejso imeli legend i. t. d., ker so jih prehiteli uže pesniki, vendar je prosto ljudstvo imelo nekak svet strah pred jimi in so radi tega duhovni precěj babjih ver ohranili narodu, v čemur jih je podpirala posebno aristokracija. Ona je mislila, izpeljevaje svoj rod od polbogov, da jej ostane moč v rokah, ko so jeli demokrati stare naredbe majati, kajti strah pred bogovi bi jo vendar moral rešiti. Gotovo je, da se je marsikaj zgodilo radi političnih ali osebnih namenov in religija je tu le služila kot — figovo pero. Filozofija je prišla tudi koj po svojem nastanji z religijo navskriž in dokaj filozofov je moralo pobegniti iz domovine.²⁾

Ustanova orakeljnov se je opirala na samo sleparijo. Ljudi, ki so hoteli odkriti to sleparijo, so zvalili duhovni v luknje ter jih tam pobili. Poleg tega je pa bilo upeljano češčenje Venere (kakor pri Babilonceih Melite).³⁾ Na otoku Cipru

¹⁾ V Delfih so Pitijo volili izmej mestnih žensk; ona pa nej smela z moškimi občevati.

²⁾ Diagoras, ki je tajil eksistenco bogov, si je le z begom rešil življenje. Atenčani so mu pa postavili sramotni steber in so ponujali neko svoto za njegovo glavo. Prodika so usmertili, ker je terdil, da časte ljudje naravne prikazni kot bogove.

³⁾ Vsaka babilonska ženska nej samo smela, nego morala se je enkrat v svojem življenji udati tujemu možu. V ta namen so se zbirale o določenih dnevih vse okinčane v tempeljno boginja Milite (My-litta) in se ustopile v dve versti ter čakale, da je kedo katero volil. Volitev se je veršila tako, da je tistej dal en zlat, koja mu je bila posebno všeč, ali pa mu kri zavrela, ko jo je ogledoval in preiskaval. Ko jej je dajal zlat rekel jej je: „V imenu Milite.“ Izvoljena je potem zlat, ki je bil posvečen, dejala na altar v tempeljno in je morala možu slediti, naj je bil lep ali gerd, mlad ali star, naj jej je bil všeč ali ne. In vse to se je še celo godilo — z religijoznimi ceremonijami! —

in v Korintu so možje in žene tej boginji obljubovali hetajr (priležnic), da so bili v stiskah in nadlogah gotovi nebeške pomoči. Te hetajre so pa morale nekoliko svojega zaslužka dati — tempeljnu. In tako se je bogatstvo tempeljnov tako namnožilo, da je bilo n. pr. v Delfih več zlata in srebra nakopičenega, nego ga je premogla vsa ostala dežela. (Radi tega je pa tudi nastala reakcija, v kojoj so omenjene zaklade sekularizirali).

Kakor uže rečeno, se je ohranilo mej narodom veliko babjih ver in vraž. Verovali so v čarovnice, ki baje lahko ovirajo solnčni tek in potegno luno na zemljo. Če so za časa vojske zagledali kacega zajca, pomenjalo je to, da bodo premagani. Tudi kihanje je bilo velike pomembe. Ko je na Temistoklejejevi strani nekedo kihnil, čestitali so mu njegovi tovariši bodočo zmago.¹⁾

A filozofični duh Gerkov je več ali manje spoznal puhlost pravljic in babjih ver. Nekateri možje so uže jako jasno sodili. Radi tega so jih pa njih rojaci konservativci tudi preganjali. Opozorujem le na Ksenofana, ki je uže spoznal, da ljudje bogove stvaré in ne — nasprotno, kajti ljudje mislé, da imajo bogovi njih podobo, oblačila in govor. Zamorci imajo černe bogove s tumpastimi nosovi, Traki imajo bogove z modrimi očmi in rudečimi lasmi. Če bi pa voli imeli roke bi si naredili takošne bogove, kakoršni so sami i. t. d. In tako so posamezni učenjaki uže to slutili, kar je stoperv v tisučletji istina postala.²⁾ A ti učenjaki svojih terditév nejsu mogli dokazati, ker jim je baš globokeje znanje narave manjkalo. Radi tega so pa taki nauki le malo časa trajali in so se umaknili misticizmu.

O odpustnih spričevalih.

Marljivi učitelj, ki ob enem tudi odobruje nove šolske postave, si prizadeva, na tanko spolnovati jih, in sicer kolikor je le v njegovih moči. Mnogo dolžnostij nalaga učitelju ukaz o šolskem in učnem redu od 20. avgusta 1870. Posebno pa ne ve učitelj, kaj bi učinil s §. 14. tega ukaza, ki govori o odpustnih spričevalih. Glasi se ta §. tako-le: „Ko mine doba, v kateri je bilo v šolo hoditi, dobodo otroci, ki imajo po sodbi učiteljskega zbora ali šolskega voditelja najpotrebnejše zapovedane znanosti — odpustno spričevalo, (entlassungszeugnis), za kar se ne odšteva nobeno kakor koli imenovano plačilo. Ako bi se to spričevalo ne hotelo dati, imajo roditelji ali njihovi namestniki pravico,

¹⁾ Znamenito je, da se je še sedaj ohranil gerški nazdrav pri kihanji. Dejali so: Ζεῦ πάτερ. Mi pravimo: „Na zdravje!“ ali „Bog pomagaj!“ Tudi pri divjih narodih je kihanje velike pomembe.

²⁾ Gerki so si še celó izmislili nauk o gibanji zemlje okoli solca, kar nam Kopernik sam priterjuje.

pri okrajni učilnični oblasti prositi, da se napravi preskušnja.“ Tako se glasi prvi in važnejši odstavek tega §. Kaže nam torej ta §., da naj otroci sami prosijo za taka spričevala, in da brez teh spričeval bi celo ne smeli šole zapustiti. Kolikor pa poznamo šole po Slovenskem in tudi drugod, izpeljuje se ta §. menda malokje. Temu je pač to krivo, da otroci šolo zapuščajo pred postavno določeno dobo in pred, ko so si pridobili najpotrebnejših zapovedanih znanostij. Pa vsaj otroci ali pa njih stariši ne vedo, da imajo pravico tako spričevalo terjati, kedar so zadostili postavam zastran šolskega pohoda. Marsikateri bi tudi za tako spričevalo prosil, pa si misli: čemu mi nek bode? To si mislé zlasti taki otroci, kateri ostanejo doma pri kmetih. Za spričevalo (obiskovalno spričevalo, frequentations zeugnis) prosé po navadi le tisti, kateri hoté obiskovati kakovo srednjo šolo, ali ki se gredó tergovstva učit. Kaj bi bilo tedaj storiti, da bode šolska detca, kedar meni šolo zapustiti, prosila odpustnih spričal? Treba je pred vsem na to delati, da taka spričevala kaj praktične vrednosti zabodé. Naj bolje bi pač bilo to, da bi deželni zbori dali zakon, po katerem bi nobeden gospodar, mojster ali tergovec ne smel sprejeti v službo ali nauk dečka ali deklice, ki se z odpustnim spričevalom ne more izkazati. Pa to bi vendar še dovolj ne pomagalo. Otroci kateri ne gredó v službo ali nauk, bi za tako spričevalo ne prosili. Mislimo, da bi se v tej zadevi vpeljala nekaka kontrala, katero naj bi imelo na skerbi krajno šolsko svetovalstvo. Zdaj ima sicer tudi to svetovalstvo in šolsko vodstvo na skerbi, da otroci v šolo hode. Ker pa večini otrok nej na tem, da bi z vednim obiskovanjem šole in z marljivostjo zadobili dobro odpustnico, za katero jim celó mar nej, torej je tudi pohod šole slabše in napredek. Krajni šolski svet naj bi pa v začetku šolskega leta pozval vse dečke, kateri izostanejo iz šole brez odpustnice ali odhodnice, ter jih po postavni poti zopet v šolo priganjal, dokler ne dobé odpustnice. — Najkrajša pot je pa ta: Dokler otrok ne dobi od učitelja odpustnice ali odhodnice, zavezan je v šolo hoditi in učitelj naj ga naznani krajnemu šolskemu svetu kot neobiskovalca, da se ga potem po postavni poti v šolo sili.

Dopisi.

Iz Ljubljane. (Učiteljsko zborovanje 10. m. m) „Vdovsko učiteljsko društvo.“ Zbor, pri kojem je bilo samo okoli 20 družabnikov nazočih, je odperl predsednik dr. Jarc. Močnik je poročal o društvenem stanji. Društvo šteje 66 družabnikov, njegovo premoženje znaša 788 fl. v gotovini in 31.000 gld. v obligacijah. Pri zboru je podaril društvu še predsednik obligacijo od 100 gld. Zbor dovoli učiteljski udovi Juvančič, ki nema do društva sicer nobene pravice, 20 gld izredne podpore. Volijo se

trije pregledovalci računov in novi odbor, v katerem so: dr. Jarc (predsednik), Borštnik, Čenčič, Kuhar, Močnik, Praprotnik, Schott, Tomšič.

„Slovensko učiteljsko društvo.“ Pri zboru tega društva se je bilo zbralo skoro 50 družabnikov. Navzoči je bil tudi dr. Razlag, in slovensko-štajerska učiteljica Lapanje in Jarc. Podobnik iz Koroškega pa je bil zbor telegrafičnim potom pozdravil. Zbor odpre s prijaznim pozdravom Andrej Praprotnik, kateri omenja vzroke — dunajska razstava — zaradi katere je bil lanski občni zbor izostal. Na to pozdravi Lapanje v imenu „Učiteljskega društva za slovenski Štajer“ zbrane učitelje, katere vabi k 1. občnemu zboru slovensko-štajerskih učiteljev v Maribor.

Potem poroča Mečnik o društvenem delovanju in stanju, ki je bilo edino le v tem, da je društvo izdalo „imenik slovenskih učiteljev“ in da je v dveh letih imelo samo dve odborovi seji. Število družabnikov se je od zadnjega običnega zbora od 185 znižalo na 89; društvo ima v blagajnici 60 gl.

H koncu svojega poročevanja pa govori Močnik prav obširno o svojem „Tovarišu“. Na to spregovori Lapanje ter se pritožuje o slabem delovanju odbora, kateremu je očital sokrivdo pri sedanjem razdrtem družabnem življenju kranjskega učiteljstva in pri mlačnosti drugih slovenskih učiteljev. Temu očitani se nej od zbora nasprotovalo, kar je znamenje, da je bilo opravično.

Prenarejela so se potem društvena pravila, kar je odbor predlagal. Predlog Lapanjetov, da bi se Slovensko učiteljsko društvo „in narodna šola“ v eno društvo strinila, nej bil po ugovoru Čenčiča, Stanovnika in dr. Razlaga sprejet, da so oborniki obojih društev prvotno to želeli.

Po Lapanje-tovem predlogu se je v nova pravila sprejelo: da ima društvo delati resolucije in peticije in da naj društvo svoje zadeve v vseh slovenskih šolskih listih priobčjuje. Po predlogu Jarc-ovem bodo tudi učiteljice pravi udje društva. Po novih pravilih se ne bude več vstopnina plačevala, ampak samo 1 fl. letnine. Kdor pa letnine v 3 mesecih po opominu ne plača, izbršje se iz društva. Število odboznikov se je od 15 na 9 določilo, čemur so Lapanje in drugi hudo naspratovali. Tudi proti predlogu odborovem, da bi se le tisti smel v društvo vzeti kojega odbor izbere, se je hudo nasprotovalo, a vendar je bil sprejet. Predlog Lapanje-tov, da bi se pogovarjalo v vprašanih kranjske deželne konference, je tudi padel, mislilmo, da zavoljo pomanjkanja časa.

Po volitvi odbora, katerega smo uže zadnjič naštevi, skleni prvo-sednik zborovanje z živio-klici na cesarja. Na zadnje je bil občni zbor „Narodne šole“, kojega je v lepem govoru pričel dr. Razlag. Navedel je mnogo prijateljev tega zavoda, mej drugim pokojnega barona Cojza, ki je društvu 100 fl. podaril, in kranjsko hranilnico, ki je društvu 2 krat po 100 gl. naklonila. Stegnar poroča obširno v društvenem delovanju in stanju, našteva mnogoverstnega prav dobrega šolskega blaga, ki ga je društvo šolam že podarilo, in ki ga še ima na razpolaganje. V minolem letu je imelo društvo okoli 600 gl. dohodkov, v gotovini ima še 214 gl. društvo šteje za svoje prave družabnike 33 učiteljev, 29 šol in ima 29 dobrotnikov in več vstanovnikov.

Po živem priporočilu tega društva se Lapanje odboru za marljivo

delovanje zahvaluje. Za pregledovanje računov so bili voljevi: Gerkman, Govekar, Čenčič. Odbornike smo bili že povedali.

Vsa ta društva so zborovala od 9—2. ure. Razgovarjanje je bilo zlasti pri „Slovenskem učiteljskem društvu“ živahno in sem ter tje nekoliko razburjeno, zlasti sta si bila Lapanje in Močnik skoro v vseh točkah nasprotnih misli, kajti poslednji hoče menda društvo nekako tako uravnati, da bi v njem le on z nekolikimi „kranjskimi mežnarji“ gospodaril. Za zdaj nečemo več o tem govoriti.

Iz Vipave 11. septembra. Če se ne motim nij prinesel do zdaj. „Učit.“ še nobenega dopisa iz Vipave. Naj bodem tedaj jaz prvi, da Vam o našem učiteljsstvu nekaj malega sporočam. A žalibog da je le žalostno, kar Vam morem tu zabilježiti.

Ona osodepolna zaspanost, ki se je poprijela kranjskih učiteljev, razširila se je tudi do nas, kakor kaka kužna bolezen, ter uzročuje tudi pri nas prežalostne nasledke.

Kakor povsod, tako je tudi v našem okraji pomanjkanje učiteljev veliko. Menda nismo bili mi Vipavci še tako srečni, da bi mogli s veseljem vsklikniti, ka so učit. službe pri nas vse obložene, akoprav nij naš okraj ravno tako velik. Pa kaj! da bi bile vsaj te pičle službe podeljene učiteljem, ki so zares vredni tega častnega imena. A še tega ne! Jih je nekaj taci, hvala bogu li malo številce, ki bi bili bolj posobni za kacega cerkovnika ali farovškega hlapca, kot narodnega učitelja. Posebno velik kaos je pa med učitelji v našem trgu. To se Vam pravi otroci, če g. Č. izvzamemo. Prijateljstvo, sovraštvo, hvalisanje in obrekoVANJE se med ostalima dvema tako menjava, kot dež in solnce. Tega nismo bili mi Vipavci pri naših učiteljih nikedaj navajeni, a zdaj je to prav na dnevnem redu. Posebno pa odkar je oni znani dopisun noviški in daniški, učit P. k nam prišel. Če že od tu ne, znan Vam bode ta gospodin iz „Narod-ovih“ dopisov vipavskih. Saj je letos nek g. dopisnik Narodov omenil ono anekdoto, katera je to poletje g. P. doletela. Prišel je namreč deželni šolski nadzornik Pirker naše šole nadzorovat. In prigodilo se je, da je moral nekega popoldne nadzornik sam namesto učitelja Perneta šolo učiti; kajti ta mislè si, ko je nadzornik že odšel, poda se rajši spat, kot da bi v šolo šel. Glejte to Vam je izgled pravega učitelja. Pa kaj, saj tudi zunaj šole ne dela družega, kot zpraske. Pri vsaj svojej puhlej glavi meni pa še, da bode nam Vipavcem on komandoval. Umazano prilizovanje proti našemu dekanu Jurju, to mu je čez vse. Postal je pravi farovški hlapec, i pravi sluga naših popov. Posebno pa meni zdaj pri nas zvonec nositi, ko so klerikalei našo čitalnico v roke dobili. In tako bi Vam imel še veliko povedati, a škoda črnila in papirja za tako ničlo. Seveda nij drugi učitelj g. R. veliko boljé. Pa saj nas bo že tako kmalo zapustil. Srečna nu pot. Nij se tedaj čuditi, da pri taci, učiteljih, kateri se zraven tega še v lenobi kaj lepo odlikujejo, socialno življenje pri nas toliko trpi. Nekedaj so vipavski pevci zarad izvrstnega petja daleč okoli sloveli, a zdaj mora naša čitalnica, ako hoče kako besedo napraviti, okoliških pevcev si najeti, kot n. pr. goških ali slapenskih. Ni-li to sramota za naš trg!?

Zares težko mi ji bilo to sporočati, a moral sem, da svet tudi o našem učiteljstvu kaj izve. Dobro je to, da nij še ona grmanizujoča ljubljanska klika bornih kruhoborcev svojih krempļjev do nas iztegnila; kajti potem bi bilo najbolje šole zapreti. —

Drugič, ako Vam bode drago, sporočam kaj več o našem šolstvu. *)

Šolske novice in drobtine.

(„Učiteljsko društvo za slovenski Štajer.“) Kot podporna družabnika sta pristopila: g. Janko Pajk, profesor v Mariboru in g. Anton Božič, posestnik, okr. šolski svetovalec v Radoslavcih pri Mali nedelji. Pravi udje so (na dalje) gg.: 36. Brumen Davorin, učitelj pri mali nedelji; 37. Meglič Simon, učitelj na Vranskem; 38. Robič Anton, profesor in okr. š. nadzornik v Mariboru; 39. Stupan Janez, učitelj v Zabukovji pri Sevnici; 40. Šinko Jože, učitelj v Središči; 41. Štrenkelj Ivan, učitelj v Središči; 42. Šumar Matevž, učitelj pri sv. Vidu pri Šmarjah; 43. Steble Jože, učitelj v Šmarjah; 44. Slekovec Jože, učitelj v Jarenini; 45. Škoflek Jakob, nadučitelj na Vranskem; 46. Skuhala Matija, učitelj pri sv. Tomažu; 47. Šijanec Jože, učitelj v Svetinjah; 48. Štuhec Anton, učitelj na Humu pri Ljutomeru; 49. Toman Ema, učiteljica v Ljutomeru; 50. Tomić Placida, učiteljica v Brežicah. (Dalje prih.)

(Deželna učiteljska konferenca) v Gradci je trajala 4 dni, nazoči so bili vsi izvoljeni učiteljski poslanci in večina okrajnih šolskih nadzornikov. Zborovalo se je vsak dan po dvakrat, in sicer po 5, 6 in 7 ur. Storjeni sklepi so za vse štajersko šolstvo važni. Kot normalni učni načerti za Štajersko so se z nekaterimi malimi spremembami sprejeli ministerski načerti. Pervo vprašanje dnevnega reda se je tako rešilo, da v narodnih šolah naj velja zistema razrednih učiteljev, le v nekaterih potrebnih slučajih (pri nezmožnosti učiteljev) tudi zistema strokovnih učiteljev. Sprejel se je predlog zarad sestave tednika o vzeti tvariue, o boljših knjigah in o sestavljenji ustrahovalnih pravilih. Zastran nemščine na slovenskih šolah se po predlogu g. Robiča, ki je s svojo čudno o taktiko o slovenske učitelje in samega sebe kompromitiral se je vsa ta zadeva izročila okrajnim konferencam in okrajnim šolskim svetom, katerih menenje bode potem deželni šolski svet poslušal. Zarad pomanjkanja časa prostora, in v tem listu hočemo prihodnjič obširnejše poročati; za danes le še to povemo, da so bili v zadevi nemščine in slovensčine skoro vsi (ne vsi) slovenski učitelji edini, da so nemški kolegi bili pravični slovenskim šolam, a da je g. Robič stvar pokvaril, ker je slovenski komité pobijal in s tem neslogo v skupščini prouzročil. Vslad tega je velika nevolja med učiteljstvom na tega gospoda, katerega predlog morda nej slab, ali način, s katerim ga je spremljal, je bil škandalozen.

(Peticijo), katero je nek anonim po Štajerskem razposlal, da bi jo učitelji podpisovali, in s katero naj bi učitelji prosili, 'da se učiteljem doneski v pokojninsko blagajnico znižajo za polovico, ne bi popolnem priporočevali; kajti ne smemo deželni zbor vsako leto s prošnjami nadlegovati. Zadovoljni bodimo, če bomo z zadnjič priobčeno prošnjo kaj dosegli. **)

(Koroška deželna učiteljska skupščina) se je 13. sept. izrekla proti nedeljski šoli, a sprejela predlog, da se naredi postava, po kateri gospodarji, mojstri, tergovci in fabrikanti ne bi smeli v nauk ali službo jemati takih otrok, ki nemajo šolskega odpustnega spričevala. Verlo dobro! (V zadevi nemščine), t. j. kdo ima odločevati število ur

*) Prosimo.

**) Pa nejsmo nič.

Ured.

Ured.

temu predmetu na onih šolah, kjer ta predmet krajni in okrajni šolski svet želita, poprašal je bil odbor „Učiteljskega društva za slovenski Štajer“ na ravnost deželni šolski svet. Ta pa menda prošnje razumel nej ali je pa razumeti hotel nej in je le odgovoril, da zastran učnega jezika (za kar se nej prašalo), veljajo §. 14. in 27. postave od 8. febr. 1869. To je bilo tudi pred znano, a za to tudi prašali nejsmo.

(2. občne hervatske učiteljske skupščine) v Petrinji se je udeleževalo okoli 500 učiteljev. Predsedoval je znani hervatski pedagog Ivan Filipovič. Sprejete resolucije pričajo o napredku hervatskih učiteljev, katerega bodo še novi šolski zakoni, ne davno od hervatskega sabora sprejeti, gotovo pospeševali.

(Učiteljska izpraševanja) bodo v Ljubljani 22., v Gradci 19. oktobra.

(80 pregibljevih čerk) za prve vaje v slovenskem čitanji od Ivana Miklošiča z navodom vred je že na svitlem. Cena čerkam in navodu je 2 gld. Priporočujemo krajnim šolskim svetom to delo; sicer govorimo prihodnjič še o tem učilu.

(Zahvala.) Za olajševanje stroškov pri našem zborovanji v Mariboru 21. in 22. m. m. so darovali: g. V. Pfeifer, državni poslanec v Kerškem 5 fl., g. Artelj, prof. v Kranji 1 fl., g. dr. Krek, prof. v Gradci 1 fl., g. A. Lenček (ml.) na Blanci 1 fl., g. dr. Mencinger v Kranji 1 fl., g. E. Tichy, trgovec v Beči 1 fl. Mariborski domoljubi pa so darovali okoli 50 gld. (natančno število povemo prihodnjič). Tem dobrotnikom in podpornikom kakor tudi mariborskem gg. pevcem in drugim, ki so pomagali k lepi in častni izvršitvi „učiteljske besede“, v prvi versti pa g. Miklošiču se priserčno zahvalujemo.

Odbor „Učiteljskega društva za slovenski Štajer“

Razpisi učiteljskih služeb po Slovenskem.

Na Štajerskem: V okraju rogačkem: Kostrivnica, učiteljska služba s 550 in stan; sv. Rok, učiteljska služba s 550 in stan; Rogatec; podučiteljska služba s 480 (360), sv. Križ in Kostrivnica, podučiteljska služba s 440 (330) in stan. V ptujskem okraju: učiteljska služba pri sv. Trojici in na Hajdini s 550 in stan.; podučiteljske službe: v sv. Andreji pri Leskovcu, pri sv. Barbari, sv. Marjeti, sv. Urbanu, sv. Vidu, v Vurbergu, v Cerkovici s 440 (330) gld.; dve podučiteljski službi v Ptujju s 560 (420) gld. in ena podučiteljska služba na šoli ptujске okolice s 480 (360) gld. V ormužkem okraju: Učiteljska služba pri sv. Bolfanku s 550 gld. in stan.; podučiteljska služba v Ormuži s 480 (360), pri Veliki nedelji, pri sv. Nikolaji, v Središči, pri sv. Tomžji s 440 (330) gld. Vse te službe so do 15. oktobra razpisane. 3 podučiteljske službe v Ljutomeru s 560 gld. (420) do 20. oktobra. Učiteljska služba pri sv. Martinu (Slov. Gradec) s 550 gld. in stan do 31. oktobra in pri sv. Janžu (okr. Šoštanj) s 550 gld. do 31. oktobra.

Na Kranjskem: Služba učiteljice v Metliki s 400 gld. in stanovanjem do 10 okt. na kr. š. sv.

Premembe v učiteljskem stanu po Slovenskem.

Na Kranjskem: G. Avg. Engelman v Kranji, g. And Turk v sv. Vidu pri Zatični in g. Ivan Tomšič v Doberni so šli v zasluženi pokoj. G. Franjo Sever je dobil učiteljsko službo v Loškem potoku, g. Fr. Ludwig v Zagorji je šel na Moravsko in kandidat, g. Kmet je dobil službo v Cerkljah. Na žensko učiteljsko izobraževališče pride za glavnega učitelja Kronberger, učitelj na graški meščanski šoli, na moško učiteljišče pa je imenovan g. Jakob Predika, (Slovenec) učitelj na meščanski šoli v Celji.

Lastništvo „Učiteljsko društvo za slov. Štajer.“

Za uredništvo odgovoren Dr. Lorenc. — Tisek „Narodne tiskarne“ v Mariboru.